

Hoe meer Engels, hoe meer Nederlands!

**Meertaligheid in het hoger onderwijs eindigt
niet bij een succesvolle taaltest.**

Godelieve Laureys, Universiteit Gent/ KVAB

Breda, TinT-dagen 2024

- 1. Van Latijn naar Engels. De noodzaak van een *lingua franca*?**
- 2. Impact van het Engels op de kwaliteit van het onderwijs.**
- 3. Wat is de maatschappelijke impact van de toename van Engelstalig aanbod in het hoger onderwijs?**
- 4. Vormt het Engels een bedreiging voor de Nederlandse taal?**
- 5. Language Matters!**

Overzicht

Definitie van Lingua franca

Latijn van weleer versus Engels van nu:

- Kennis van het Engels aanwezig in brede lagen van de bevolking
- Verengelsing van het hoger onderwijs is geen geïsoleerd fenomeen in de samenleving
- Probleem van gelijk speelveld met moedertaalsprekers
- Proliferatie van variëteiten van het Engels: ENGLISHES
- Superdiverse en meertalige samenleving

‘De taal van welke zich de professoren in de faculteiten, met uitzondering alleen van de hoogleeraren in de Nederduitsche letterkunde en de oeconomische wetenschappen bedienen moeten, blijft bij voortduring en uitsluiting de Latijnsche; kunnende echter hieromtrent, ten aanzien ook van andere vakken, waarin dit nuttig zoude kunnen zijn, curatoren de noodige vrijstellingen geven.’

(wettelijke regeling van het hoger onderwijs in het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden. Artikel 66 van de wet uit 1815)

‘dat het Nederlands geheel ongeschikt was voor het onderwijs der ontleedkunde, en dat medische examens in het Nederlands de eerste brug zouden zijn tot het bevorderen van de grootste kwakzalverij’

Verslag Leidse medische faculteit uit 1828

‘De taal werkte als sociale filter en de universiteit bleef ontoegankelijk voor wie geen of onvoldoende Frans kende.’

Gita Deneckere (2019)

‘Nodeloos daaraan toe te voegen dat het binaire vijandbeeld van een exclusieve verfransing of een verengelsing geen enkele voeling heeft met de dynamiek van een door en door meertalige samenleving, waarin de moedertaal in een stad als Brussel in contact staat met meer dan honderd, ja wel honderdzeventig andere talen.’

(Wim Vanden Bussche: 2019)

Wat is de impact
van het Engels
op de kwaliteit
van het onderwijs?
Inzichten uit
wetenschappelijk
onderzoek

Cognitieve psychologie: meertaligheid
versus halftaligheid

Experimentele psychologie:
geheugenbelasting en tijdsinvestering bij
het leren

Taalideologie: taal als drager van identiteit
versus taal als communicatie-instrument

Taalsociologie: taalkennis omvat ook
pragmatiek en interculturele vaardigheden.

Taaldidactiek: ontwikkelen van
cursusaanbod Academisch Engels en
Nederlands. Inrichten van taaltoetsen.

*‘[Het] rijke arsenaal van cognitieve voordelen dat tweetaligheid kan bieden zouden we maximaal moeten benutten door de **ongebalanceerde tweetaligheid** van onze studenten en docenten in volwaardig tweetalige opleidingen te transformeren naar gebalanceerde tweetaligheid, met een vergelijkbaar hoog vaardigheidsniveau in beide talen. Binnen zo ’n opleiding hebben het Nederlands en het Engels een gelijkwaardige status en worden ze bij alle talige deelvaardigheden – luisteren, lezen, spreken en schrijven – in (ongeveer) dezelfde verhouding gebruikt. ’*

Annette De Groot (2017)

- Presteert het menselijk geheugen beter in respons op leerstof die wordt aangeboden in de moedertaal (L1)?
- Zijn er verschillen in de ‘vergeetcurve’ tussen woorden geleerd in L1 en in L2?
- Verloopt het onthoudproces sneller bij het aanleren van woorden in L1 in vergelijking met woorden in L2?
- Zijn de resultaten van het experimenteel onderzoek gebaseerd op het memoriseren van individuele woorden toepasbaar op samenhangende teksten aangeboden in L1 en L2?
- Wat zijn de factoren die bepalen dat de mondelinge productie en de schriftelijke receptie van individuele woorden in L2 trager verlopen dan de productie en receptie van individuele woorden in L1?
- De redundantiedrempels liggen doorgaans lager bij de receptie van L2. Dit houdt in dat we minder ruis kunnen verwerken bij het begrijpen van mondelinge boodschappen aangeboden in L2 dan bij boodschappen in L1. Welke implicaties heeft dit voor de leerstrategieën van studenten die les volgen in L2?

Onderzoeksvragen LEMMA

Remediëring

Aandacht voor taalcompetenties van docenten en studenten

Inrichten van cursusaanbod Engels en Nederlands

Ontwikkelen van taaltoetsen (TAO, ITACE)

Kwaliteitsbewaking van leerprocessen

Vrees voor democratisch deficit:
dubbele taalbarrière werkt
drempelverhogend voor kansarme
studenten en voor studenten met een
andere thuistaal dan het Nederlands
(vooral in Bachelors).

Bekommernis voor inzetbaarheid van
afgestudeerden op de lokale
arbeidsmarkt. Noodzaak om vlot te
kunnen communiceren met de burger.

Belang van Nederlandstalige
terminologie!

Onderzoeksresultaten stromen
moeilijker door. Kloof met de
omringende maatschappij.

Taal als drager van identiteit verdient
alle aandacht.

Maatschappelijke
impact van de
toename van
Engelstalig
aanbod in het
hoger onderwijs?

Vormt het Engels een bedreiging voor het Nederlands?

Mythe en werkelijkheid

cultuur-identitaire versus
instrumentele visie op taal

Taalbeïnvloeding is van alle tijden en niet
in se bedreigend

Status- en domeinverlies van een taal is
zorgwekkend en vormt een belangrijk
aandachtspunt

Het Nederlands is een robuuste taal door
hoge graad van codificatie.

Taalbewustzijn van de Nederlandse
taalgemeenschap is groot (vooral in
Vlaanderen).

Er is dus geen reden voor taalparanoia, dat onze taal zal verdwijnen of zelfs maar onder druk staat. '

Hans Bennis (2018)

Er is dus geen reden voor taalparanoia, dat onze taal zal verdwijnen of zelfs maar onder druk staat. ’

Hans Bennis (2018)

Des te meer reden is er voor een zorgvuldig en alert taalbeleid, dat de taalcompetenties van doelgroepen bevordert.

Godelieve Laureys & Kries Versluys (2023)

LANGUAGE MATTERS

Taalgebruik en taalbeleid
aan de Vlaamse universiteiten

Godelieve Laureys
Kristiaan Versluys
e.a.

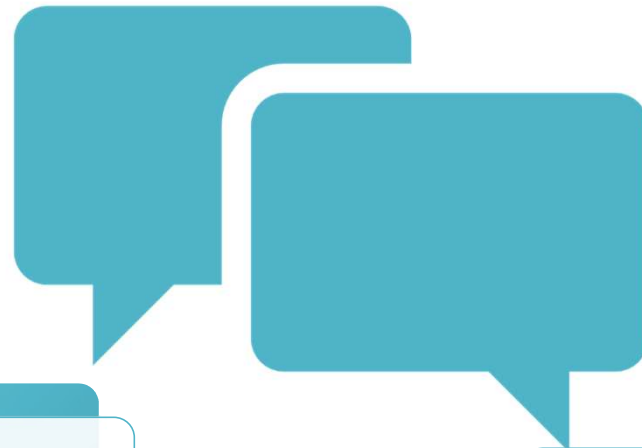

KVAB STANDPUNTEN

75

Koninklijke Vlaamse Academie van België
voor Wetenschappen en Kunsten - 2022

Language Matters

Taal doet
er toe

Taal is
belangrijk

Taalkwesties

Taalvraagstuk

Aanbevelingen van het KVAB-rapport

Tweesporenbeleid waar Nederlands onbetwist de primaire taal blijft, maar waar vreemde talen een duidelijke en vanzelfsprekende plaats hebben

Taalregelgeving met een onderscheid voor de drie kerntaken van universiteiten

Noodzaak van expliciet en verplichtend taalbeleid op het niveau van de instellingen

Taalregelgeving voor het hoger onderwijs in zijn geheel

Taalbeleid

Werk een expliciet taalbeleidsplan uit als onderdeel van de interne kwaliteitszorg.

Definieer taalcompetenties als leerdoelen in elke opleiding.

Rapporteer over het taalbeleid via de instellingsreview.

Geef aandacht aan andere vreemde talen dan het Engels

Dank!